

УДК 338.242

ДОСЯГНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Дар'я РАССИПНОВА,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня факультету економіки та управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;

Наталія ШЕВЧУК,

кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри бізнес-економіки та підприємства Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

У роботі розглянуто економічні аспекти успішності бізнесу та визначено їх роль у забезпеченні стабільного розвитку та конкурентоспроможності підприємств. Проаналізовано теоретичні підходи до визначення успішності, зокрема, з точки зору ефективності, результативності та зростання. Також розглянуто ключові фактори впливу на успішність підприємства.

Ключові слова: успішність, успішність підприємства, ефективність, зростання, діяльність, результативність.

The paper examines the economic aspects of business success and defines their role in ensuring the stable development and competitiveness of enterprises. Theoretical approaches to defining success are analyzed, particularly in terms of efficiency, effectiveness, and growth. Key factors influencing the success of an enterprise are also considered.

Keywords: success, enterprise success, efficiency, growth, performance, effectiveness.

Постановка проблеми. Успішність підприємства є невизначеним поняттям. Тому визначити, чи є підприємство успішним, буває важко. У той час як деякі вчені ототожнюють успішність з фінансовими показниками, такими як прибутковість і ліквідність, інші розширюють поняття до стратегічної стійкості чи конкурентоспроможності. Така неоднозначність створює труднощі в чіткій оцінці успіху, особливо на сучасних ринках, де ефективне використання ресурсів і досягнення короткострокових цілей вже не є достатнім. Сьогодні від компаній очікують сталого розвитку, адаптації до ринкових змін, виправдання суспільних очікувань та дотримання етичних стандартів.

Проблема полягає в необхідності створення комплексного підходу оцінки успішності підприємства, враховуючи фінансові аспекти компаній.

Посилання на сучасні дослідження та публікації. . Визначенню поняття «економічна успішність підприємства» присвячено наукові праці таких авторів, як Л. Лігоненко, А. Чумак, С. Мочерного, О. Устенко, С. Чеботар та ін. Питання факторів впливу на економічну успішність підприємства широко розглядаються у працях дослідників, зокрема Р. Азам, Дж. Джасра, М. Хан та ін. Способи забезпечення досягнення економічної успішності підприємства висвітлені у роботах С. Косенко, Л. Кравченко, О. Дяків, В. Островерхов та інших дослідників.

Цілі статті. Метою статті є узагальнення концептуальних положень теорії економічної успішності, уточнення змісту, факторів впливу та методів забезпечення досягнення успішності.

Виклад основного матеріалу. Поняття економічної успішності підприємства є складним і багатограним феноменом, що привертає значну увагу науковців. Багато дослідників підходять до визначення економічної успішності з різних перспектив, акцентуючи увагу на різних визначеннях (табл.1).

Таблиця 1 – Визначення поняття «успішність підприємства» різними авторами

Автор	Визначення
Лігоненко Л. О., Чумак А. Д.	Результат досягнення поставлених цілей та планів і реалізації ідей; позитивні (у динамічному чи порівняльному вимірі) економічні і соціальні результати господарювання
Едвард Дж. Ромар	Результат прийняття ринком поточного продукту чи послуги.
Мочерний С.В., Устенко О.А., Чеботар С.І.	Діяльність, пов'язана із поміркованим ризиком.
К. Шоу, Ф. Лафонтейн	Тривала діяльність підприємства на ринку
Дж. Пфан	Прибутковість та зростання
В. Баумоль, Р. І. Літан, К. Дж. Шрамм	Ріст досягнутий завдяки «підприємницькій жилці»

Джерело: сформоване автором на основі [1-6].

Зокрема, такі автори, як Лігоненко Л. О., Чумак А. Д. та Едвард Дж. Ромар сходяться на думці, що успішність підприємства – це результат його діяльності, який можна оцінити за такими критеріями, як досягнення цілей та ринкова оцінка. Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І. зосереджуються на процесних аспектах успіху. Для них успішність - це не лише результат, а й процес організаційної діяльності. Дж. Пфан вважає, що успішність підприємства визначається його ефективністю. А такі автори як В. Баумоль, Р. І. Літан та К. Дж.

Шрамм розглядають успішність в концепції зростання підприємства, тобто у постійному розвитку.

Загалом, успішність підприємства можна визначити як багатовимірний показник, що охоплює як результати, так і процеси його діяльності. Вона включає досягнення цілей і реалізацію планів, що дозволяє оцінити ефективність підприємства за об'єктивними критеріями, такими як ринкова оцінка та фінансові показники. Успішність також передбачає безперервний розвиток і зростання, які забезпечують стабільність та адаптивність підприємства. Таким чином, успішність — це об'єднання результативності, процесів організаційної діяльності, ефективності та динамічного розвитку підприємства.

Ключові характеристики, що роблять підприємство успішним, можна визначити на основі наступних компонентів:

1. *Фінансова стабільність і прибутковість*: прибутковість є основним показником економічної успішності підприємства, адже зростаючий прибуток дозволяє забезпечувати фінансування операційної діяльності, інвестувати в розвиток та збільшувати частку ринку. Фінансова стабільність передбачає здатність підприємства підтримувати стабільний дохід і мінімізувати фінансові ризики.

2. *Ефективність використання ресурсів*: це включає оптимізацію всіх наявних ресурсів підприємства – фінансових, матеріальних, людських та технологічних. Ефективне використання ресурсів дозволяє мінімізувати витрати та підвищувати продуктивність, що є критично важливим для підтримки конкурентоспроможності.

3. *Інноваційність*: сучасні підприємства мають бути здатні до впровадження нових технологій, продуктів і процесів, щоб відповідати вимогам ринку. Інновації не лише підвищують ефективність діяльності, але й сприяють залученню нових клієнтів та створенню додаткової цінності для споживачів.

4. *Якість продукту або послуг*: висока якість продукції або послуг є важливим фактором задоволення споживачів і підвищення лояльності. Якість також впливає на репутацію компанії та її конкурентні позиції, адже споживачі завжди шукають надійні продукти і послуги.

5. *Гнучкість і адаптивність до змін*: здатність швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, такі як ринкові тенденції, технологічні зрушення та регуляторні вимоги, є визначальним чинником успіху. Адаптивні підприємства можуть змінювати свої стратегії та процеси, забезпечуючи безперервний розвиток навіть у непередбачуваних умовах.

6. *Соціальна відповідальність і сталість*: сучасний бізнес вимагає від підприємств не лише зростання, а й врахування екологічних та соціальних аспектів. Соціально відповідальні підприємства часто мають кращу репутацію і

міцніші відносини з суспільством, що сприяє їхньому довгостроковому розвитку та позитивному сприйняттю.

Ці приклади демонструють, як ефективне управління ключовими факторами, такими як інновації, маркетинг і підтримка держави, може забезпечити сталий розвиток та міцні позиції на ринку.

Фактори, що впливають на економічну успішність підприємства, можна розділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори відображають особливості організації, її фінансові ресурси, технологічне забезпечення та підприємницькі навички. Ці елементи формують основу підприємства, яка забезпечує стабільне функціонування та адаптацію до умов ринку.

Зовнішні фактори, в свою чергу, включають ті, на які підприємство може впливати (взаємодія зі споживачами та конкурентами) та ті, що перебувають поза його контролем (політичні, економічні, соціальні та екологічні умови). Це підтримка уряду, доступ до інформації та рівень задоволеності споживачів.

Розмежування цих факторів дозволяє підприємству визначати свої стратегічні пріоритети, підлаштовувати внутрішнє середовище під зовнішні вимоги та обирати оптимальні шляхи для розвитку.

З огляду на викладене, ключовими факторами для досягнення успішності є такі елементи:

1. *Фінансові ресурси* – достатність капіталу для стабільної роботи та розвитку.
2. *Технологічні ресурси* – впровадження сучасних технологій для підвищення ефективності.
3. *Підтримка уряду* – державні заходи, які можуть сприяти розвитку бізнесу.
4. *Доступ до інформації* – можливість оперативного реагування на ринкові зміни.
5. *Бізнес-план* – чітка стратегія розвитку.
6. *Підприємницькі навички* – управлінські та лідерські якості, що дозволяють приймати обґрунтовані рішення.
7. *Рівень задоволеності споживачів* – задоволеність споживачів продукцією або сервісом безпосередньо впливає на рівень лояльності, ймовірність повторних покупок і рекомендацій, що може розширювати клієнтську базу та підвищувати репутацію компанії.

Ефективне управління цими ресурсами допомагає компаніям забезпечувати стійкість, досягати зростання і залишатися конкурентоспроможними на ринку.

Для досягнення економічної успішності кожне підприємство може обирати різні пріоритети. Наприклад, одні компанії зосереджуються на стабільному

отриманні прибутку та розширенні ринку, тоді як інші – на ефективному використанні ресурсів. Проте, для всіх підприємств актуальними залишаються певні комплексні підходи, які варто розглянути більш детально.

Розробка стратегії розвитку підприємства є ключовим інструментом для забезпечення його ефективної діяльності в умовах ринкової конкуренції. Вона передбачає не лише визначення шляхів досягнення поставлених цілей, але й адаптацію до змін у зовнішньому середовищі, враховуючи конкуренцію, попит і технологічні інновації. Стратегічне планування дозволяє виявити слабкі сторони бізнесу та нові можливості для розвитку.

Впровадження інновацій є важливим фактором для підвищення конкурентоспроможності підприємства. Інновації можуть бути як технологічними, так і організаційними, спрямованими на вдосконалення виробничих процесів, управління та маркетингових підходів. Інвестиції в інноваційний розвиток сприяють сталому зростанню підприємства.

Управління фінансами є основою фінансової стабільності та стійкого розвитку. Це передбачає фінансове планування, бюджетування та аналіз витрат, що дозволяє оптимізувати ресурси та знижувати фінансові ризики. Ефективне управління фінансовими потоками є важливою складовою економічної успішності підприємства.

Управління персоналом відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності та продуктивності бізнесу. Важливими елементами цього процесу є розвиток і навчання персоналу, а також ефективна мотивація. Вдосконалення професійних навичок та задоволеність працівників сприяють високій продуктивності та низькій плинності кадрів.

Маркетингова стратегія є основою для задоволення потреб споживачів та підвищення конкурентоспроможності. Вона включає аналіз ринку, сегментацію, диференціацію продукції та позиціонування, що дозволяє підприємству ефективно реагувати на зміни в попиті та зміцнювати свої ринкові позиції.

Управління ризиками є важливим процесом для ідентифікації, оцінки та контролю загроз, які можуть вплинути на діяльність компанії. Це забезпечує гнучкість і адаптивність підприємства до нестабільного ринкового середовища, мінімізуючи втрати та сприяючи стабільності й розвитку.

Отже, для досягнення економічної успішності підприємству необхідно мати чітко сформульовану стратегію розвитку, впроваджувати інновації, ефективно управляти фінансами та ресурсами. Ключовими елементами також є управління персоналом, розробка маркетингової стратегії та своєчасне реагування на ризики. Системний підхід до управління сприяє не лише досягненню короткострокових результатів, але й забезпечує стабільний розвиток та конкурентоспроможність підприємства в довгостроковій перспективі.

Висновки. На основі проведеного дослідження успішності підприємства визначено, що це багатогранне поняття, яке охоплює не лише досягнення результатів, але й сукупність унікальних якостей, що сприяють їх досягненню. Успішність підприємства розглядається як здатність забезпечувати стійке зростання та результати, ефективно використовувати ресурси та адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Фактори впливу на економічну успішність поділяються на внутрішні (фінансові, технологічні, управлінські) та зовнішні (ринкове середовище, урядова підтримка, споживачі). Для забезпечення успішності необхідна розробка стратегії розвитку, впровадження інновацій, ефективне управління фінансами, персоналом, маркетингом і ризиками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лігоненко Л. О., Чумак А. Д. Успішність бізнесу: дискусійні питання змістової інтерпретації та методичних засад оцінювання. Економічний простір. 2021. № 167. С. 69. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/167-12> (дата звернення: 24.10.2024).
2. Romar E.J. Strategic Intent Confucian Harmony and Firm Success. *Acta Polytechnica Hungarica*. 2009. Vol. 6 no. 3. P. 57-67.
3. Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І. Основи підприємницької діяльності: навч.-посіб. Київ: Академія 2001. 280 с.
4. Lafontaine F., Shaw K. *Serial Entrepreneurship: Learning by Doing?* Cambridge MA : National Bureau of Economic Research 2014. URL: <https://doi.org/10.3386/w20312> (Date of access: 02.11.2024).
5. Pfann G. A. Business success and businesses' beauty capital. *Economics Letters*. 2000. Vol. 67 no. 2. P. 201-207. URL: [https://doi.org/10.1016/s0165-1765\(99\)00255-4](https://doi.org/10.1016/s0165-1765(99)00255-4) (Дата звернення 13.11.2024)
6. William J. Baumol, Robert E. Litan, Carl J. Schramm. Good Capitalism Bad Capitalism and the Economics of Growth and Prosperity. *Business Ethics Quarterly*. 2008. Vol. 18 no. 2. P. 267-271.